

Techung är en internationellt känd tibetansk artist som lever i San Fransisco men är uppväxt i Dharamsala.

Banned Expression - kultur i fängelse

Den 10 december 2013, på den internationella dagen för mänskliga rättigheter och årsdagen för Dalai Lamas fredspris, hölls en konsert i Dharamsala för att uppmärksamma fängslade artister och konstnärer i Tibet. Tibetkommittén var där och träffade en av artisterna.

TEXT: MIA KÖRLING * FOTO: LISA JANSSON

DET ÄR SENT på kvällen och solen har gått ner. Flera hundra tibetaner, ungdomar, munkar, familjer och turister har samlats på gårdsplanen framför den stora scenen på TIPAs (Tibetan Institute of Performing Arts) område. De är här för att se och höra ett av Indiens största rockband, Parikarma, och Techung, en känd tibetansk artist som rest hit från San Fransisco för att spela i kväll. Stämningen är förväntansfull.

Det är den 10 december, den internatio-

nella dagen för mänskliga rättigheter och årsdagen för Dalai Lamas fredspris. Konserten är ett gemensamt initiativ från Tibetan Center for Human Rights and Democracy, TCHRD, och radiostationen Voice of Tibet. De har också, tillsammans med den Norske Tibet kommitté, arbetat fram kampanjen och rapporten *Banned Expression: Stiffling Creativity and Dissent in Tibet*, som visar på ett stort problem med förtrycket av tibetanska konstnärer

och artister i Tibet. Med konserten vill man säga att det är en viktig rättighet att få uttrycka sig i konst, musik, skapande och åsikter.

FÖRFATTARE, INTELLEKTUELLA och konstnärer har blivit en känslig grupp i Tibet för de kinesiska myndigheterna att tysta ner. Främst för deras mod och övertygelse att exponera och ifrågasätta den kinesiska officiella historien om Tibets bakgrund. Kinas regering kan verkställa hårda straff

Parikarma, ett av Indiens största rockband, spelade på konserten i Dharamsala den 10 december 2013.

för tibetaner som man menar ”splittrar staden”. De anser att tibetanska artister gör det genom att uttrycka sin tibetanska kultur. Det mesta som har med tibetansk kultur att göra är förbjudet. Att använda den nationella tibetanska flaggan eller att ha bilder på Dalai Lama kan ge fängelsestraff. Tibetaner kan till och med bli bestraffade för att ha ringsignaler på deras mobiltelefoner som anses nationalistiska.

TECHUNG SOM ÄR uppväxt i Dharamsala och utbildades på TIPA har sin publik både bland exiltibetaner i USA och över hela världen. Men hans röst når inte in i Tibet.

– Jag är så inspirerad av att musikerna i Tibet vågar använda sin röst, vi som lever i exil har så mycket frihet men de som bor i Tibet har faktiskt gjort mer än oss, vi i exil går lätt vilse, i vår poesi och konst. De är mycket tydligare än oss i sina uttryck. Det är så mycket annat som pågår för oss i väst, säger Techung.

Det finns även en risk för tibetaner att utsätta sin familj för fara om de uttrycker sig politiskt eller framförallt kritiskt mot

”Vi som lever i exil har så mycket frihet men de som bor i Tibet har faktiskt gjort mer än oss. Vi i exil går lätt vilse i vår poesi och konst.”

den kinesiska regeringens styre så det hindrar möjligen många tibetanska konstnärer.

– För mig är det inte farligt, för min familj är i Dharamsala, jag har ingen familj kvar inne i Tibet. Om man har familj där är det självklart känsligare vilket gör dessa tibetaner modiga. Mina föräldrar är från östra Tibet, Kham, men även de bor som sagt här i Dharamsala, säger Techung.

Får du även inspiration från frihetskampen?

– Ja, framförallt när jag flyttade från Dharamsala för 20 år sedan och kämpade som artist var det mycket svårt för exiltibetaner, även här i Dharamsala, Indien, och för mig var det då viktigt att få mitt folk att gå samman i den här kampen och bli stärkta genom musiken. Jag är känd för att hålla samman gemenskapen genom de traditionella sångerna och texterna, säger Techung.

Hur ser du på utvecklingen av att använda politiska uttryck i texter?

– Det var mer för ca 10 år sedan, nu är det läget lite läst. Vi behöver hitta nya sätt att använda vår konst. De artister som bor i väst är väldigt influerade av det som sker i Dharamsala och inspirerade av det så även det är bidragande som inspiration. Det som skiljer tibetanska musiker i väst och inne i Tibet är att i Tibet är musiker väldigt sammanlänkande med varandra och samarbetar men utomlands är vi så utspridda och inte lika bra på att arbeta tillsammans. Men det finns en yngre generation som är riktigt inspirerade av den traditionella musiken och konstnärligheten och samtidigt är mer kreativa då de är utbildade utomlands.

Sedan 2008 finns det en nyuppvaknad rörelse bland unga tibetanska konstnärer i

Techung inspireras av modiga artister som vågar använda sin röst inne i Tibet.

Tibet som är utbildade i det kinesiska systemet att uttrycka sig kritiskt genom konst och musik. Dessa modiga personer har vågat tala sanning i ett system som bestraffar yttrandefrihet och tystar kritiska röster som talar om frihet och rättvisa.

Free Tibet har beskrivit flera fall med tibetanska artister som blivit fängslade för sånger som relaterar till tibetansk kultur och till längtan efter frihet. Nio av dessa har blivit särskilt uppmärksammade. Arresterade sedan 2012 och nu fängslade: Lollo, Chakdor, Pema Thinley, Kalsang Yarphel, Shawo Tashi, Achok Phulsung, Chokyal, Tsekar och Gongpo Tenzin. Dessa var arresterade i November och man har ingen information om var de befinner sig idag.

Kända västerländska artister har gått samman för att protestera mot detta och nå ut med information. Peter Gabriel, Thom Yorke och Ed O'Brien (Radiohead), Serj Tankian (System of a Down) och Tjinder Singh (Cornershop) är de första signaturerna på en petition som sammanställts av Free Tibet för att kräva att Kinesiska regeringen ska frige dessa nio artister. Det man kräver i petitionen är följande:

”Att sjunga sånger på sitt eget språk om oro för sitt eget folk är inte ett brott. Kina

påstår att de beskyddar den tibetanska kulturen men genom att fängsla dessa musiker, förtrycker de själva kulturen, och samtidigt kränker de mänskliga rättigheter för andra individer. Jag uppmanar er att alla artister i Tibet och tibetaner är fria att uttrycka sig utan rädsla för att bli arresterade, fängslade eller andra former av straff.”

FREE TIBET-DIREKTÖREN Eleanor Byrne-Rosengren har uttalat sig om detta:

”Musik är en vital del av Tibets motstånd. Artister som Lolo håller inte bara liv i en kultur som Kina försöker sudda ut utan deras sånger artikulerar även den vilja, rädsla och mod av ett folk som är stolt och envist efter 60 år av ockupation.

Förra året reagerade världen med berättigad upprördhet mot behandlingen av Pussy Riot, men musiker inne i Tibet har ingen plattform eller framträdande profil. Deras protester består i att sjunga sånger och försöka göra sin musik hörd, deras arresteringar, rättegångar och domar sker där ingen media är tillåten. Kina kanske lyckas tysta dessa musikernas röster nu, men de lyckas inte tysta rösterna av de människor som kräver deras frigivning.”

De protester som manifesterades genom

konserterna Banned Expression, den 10 december i Dharamsala, har fått många reaktioner. Det finns nu flera kampanjer som arbetar för att uppmärksamma hur svår situationen är för konstnärer och tibetaner i Tibet som man kan stödja och få information ifrån. ✨

LÄS GÄRNA MER HÄR:

Info on Free Tibet:

www.freetibet.org/get-involved/tibets-jailed-musicians

Free Tibet, petition to sign:

www.freetibet.org/petitions/1742#overlay-context=

TCHRD:

www.tchrd.org/2013/11/banned-expression-campaign-to-protect-free-speech-in-tibet/#more-2913

Facebook:

www.facebook.com/freespechtibet